

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1993-1994 (*)

8 FÉVRIER 1994

PROPOSITION DE DECLARATION

de révision de la Constitution

(Déposée par MM. Dewinter et
Van Overmeire)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

On ne peut imaginer de forme plus directe de démocratie que le référendum. La Suisse, qui a la réputation d'être le pays le plus démocratique, a beaucoup à nous apprendre sur ce plan.

Lors d'un référendum, les électeurs sont associés directement à la prise de décision, soit parce qu'on leur confère un certain pouvoir de décision (référendum obligatoire ou de décision), soit parce qu'on leur demande leur avis (référendum consultatif ou consultation populaire). Notre pays n'a eu recours qu'à cette dernière forme de démocratie directe.

L'argument selon lequel la population exprime déjà sa volonté lors des élections n'est pas fondé. Les élections permettent à la population de choisir entre plusieurs partis qui présentent chacun un programme complet. Mais rien ne garantit que le parti auquel l'électeur a accordé son suffrage aura la possibilité de mettre ce programme en œuvre. De plus, la plupart des électeurs n'opèrent pas un « choix », mais votent par tradition et pour des motifs qui n'ont rien à voir avec un programme politique.

(*) Troisième session de la 48e législature.

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1993-1994 (*)

8 FEBRUARI 1994

VOORSTEL VAN VERKLARING

tot herziening van de Grondwet

(Ingediend door de heren Dewinter en
Van Overmeire)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De meest rechtstreekse vorm van democratie die men zich kan indenken is uiteraard het referendum. Zwitserland, het land met een democratische reputatie bij uitstek, heeft ons heel wat te leren op dat stuk.

Met een referendum worden de kiezers rechtstreeks bij de besluitvorming betrokken, hetzij doordat hen een beslissingsrecht wordt toegekend (imperatief of decisief referendum), hetzij doordat hen om advies wordt gevraagd (consultatief referendum of volksraadpleging). Ons land heeft enkel met deze laatste vorm van rechtstreekse democratie enige ervaring opgedaan.

Het argument dat de bevolking reeds bij verkiezingen haar wil heeft te kennen gegeven, is vals. Verkiezingen geven de bevolking de kans te kiezen tussen meerdere partijen die elk een volledig programma voorleggen. Of de partij voor wie men stemt dat programma dan nog kan uitvoeren, is een andere vraag. Daarenboven « kiest » een groot deel van de bevolking niet, maar stemt men uit traditie en om redenen die niets te maken hebben met een programma.

(*) Derde zitting van de 48e zittingsperiode.

Lors d'un référendum, la population doit se prononcer sur un seul point et le lien entre le citoyen et les partis est nettement plus faible.

Il est tout aussi faux de prétendre que le citoyen n'est pas en mesure de porter un jugement sur des questions complexes.

Ce même citoyen, qui est pourtant censé pouvoir choisir entre dix programmes d'au moins trente pages lors d'élections, serait par ailleurs trop stupide pour se prononcer pour ou contre l'indépendance, pour ou contre l'avortement, pour ou contre l'énergie nucléaire, etc...

Il va de soi que l'instauration d'un référendum de décision implique une révision de la Constitution. L'article 25 de la Constitution prévoit actuellement, de manière assez lapidaire, que tous les pouvoirs émanent de la Nation. Il ne reconnaît toutefois pas expressément le principe de la souveraineté populaire, exercée par le biais de référendums législatifs. Il convient donc de permettre au préalable la révision de cet article de la Constitution.

L'instauration d'un référendum législatif national requiert la révision de l'article 26 de la Constitution. L'instauration d'un référendum constituant requiert la révision de l'article 131 de la Constitution. L'instauration d'un référendum décretaal requiert quant à elle la révision des articles 26bis et 59bis de la Constitution. Enfin, pour pouvoir organiser un référendum communal, il faudrait nuancer l'article 31 de la Constitution. Il conviendrait éventuellement aussi d'adapter l'article 108 de la Constitution.

PROPOSITION DE DECLARATION

Les Chambres déclarent qu'il y a lieu à révision des articles 25, 26, 26bis, 31, 59bis, 108 et 131 de la Constitution.

20 décembre 1993.

In een referendum moet de bevolking zich uitspreken over een enkel punt. De band tussen de burger en de partijen is bij een referendum veel zwakker.

Het argument dat de gewone man niet in staat zou zijn een oordeel te vellen over ingewikkelde vraagstukken, is evenzeer fout.

Diezelfde gewone man wordt blijkbaar wel in staat geacht om bij verkiezingen een keuze te maken tussen tien programma's van elk minstens dertig bladzijden, maar zou te stom zijn om zich voor of tegen onafhankelijkheid, voor of tegen abortus, voor of tegen kernenergie, enz... uit te spreken.

De invoering van een decisief referendum veronderstelt uiteraard een grondwetswijziging. Momenteel stelt artikel 25 van de Grondwet nogal lapidair dat alle macht uitgaat van de Natie. Het principe van volkssoevereiniteit, uitgeoefend door middel van wetgevende referenda wordt er echter niet uitdrukkelijk in erkend. Voorafgaand moet dus een wijziging van dit grondwetsartikel mogelijk gemaakt worden.

Om een nationaal wetgevend referendum te kunnen organiseren moet artikel 26 van de Grondwet worden gewijzigd. Om een grondwetgevend referendum te organiseren moet artikel 131 van de Grondwet worden gewijzigd. Om een decreetgevend referendum te organiseren moeten de artikelen 26bis en 59bis van de Grondwet gewijzigd worden. Om ten slotte een gemeentelijk referendum te organiseren zou artikel 31 van de Grondwet genuanceerd moeten worden. Eventueel moet dan ook artikel 108 van de Grondwet aangepast worden.

F. DEWINTER
K. VAN OVERMEIRE

VOORSTEL VAN VERKLARING

De Kamers verklaren dat er reden bestaat tot herziening van de artikelen 25, 26, 26bis, 31, 59bis, 108 en 131 van de Grondwet.

20 december 1993.

F. DEWINTER
K. VAN OVERMEIRE